

Список використаних джерел

1. Бандурин В. Стратегические направления выхода из кризиса / В. Бандурин, В. Лариукий // Антикризисный менеджмент. – 2008. – № 1. – С. 3 – 5.
2. Бредкіна І.К. Сучасні підходи до визначення поняття «криза» / І.К. Бредкіна, Ю.А. Сімех // Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми формування нової економіки XXI століття» (25-26 грудня 2009 року) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009new/3-brenkina.php>
3. Копчак Ю.С. Теоретичні підходи до визначення суті та природи кризи підприємства / Ю.С. Копчак // Тези доповідей V Міжн. наук.-практ. конф. «Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку», (м. Київ, 19–20 берез. 2009 р.): – К.: НУХТ. – 2009. – С. 14 – 15.
4. Чернишов В.В. Сучасне розуміння поняття антикризового управління / В.В. Чернишов // Економіка розвитку. – 2011. – № 1. – С. 21–24.
5. Кашуба Я.М. Вибір методів та підходів стратегічного управління розвитком підприємництва Я.М. Кашуба // Економіка і держава. Міжнародний науково-практичний журнал. - 2011.- №9.- С.16-18.
6. Мозенков О.В. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління: монографія /– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, – 2006. – 272 с.
7. Рижаківа Г.М. Теоретичні основи розвитку моніторингових і діагностичних систем в управлінні підприємством / Г.М. Рижаківа // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. - 2013.-№29/2. - С.31-43.

References

1. Banduryn V. and Laryukij V. (2008), «Stratehicheskye napravleniya vykhoda yz kryzysa», Antykryzysnyj menedzhment, vol. 1, pp. 3–5.
2. Bredkina I.K. and Simekh Yu.A. (2009), «Suchasni pidkhody do vyznachennia poniattia «kryza», Materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi Internet-konferentsii [Proceedings of the International Scientific Conference], II Mizhnarodna naukovopraktychna Internet-konferentsija «Problemy formuvannia novoi ekonomiky XXI stolittia» [II International Scientific and Practical Internet Conference «Problems of the new economy in XXI century»] : <http://www.confcontact.com/2009new/3-brenkina.php> (Accessed 01 Oct 2014).
3. Kopchak Y.S. (2009), «Teoretychni pidkhody do vyznachennia suti ta pryrody kryzy pidpriemstva», Tezy dopovidej na naukovopraktychnu konferentsiiu [Proceedings of the International Scientific Conference], V Mizhn. nauk.-prakt. konf. «Problemy ekonomiky pidpriemstv v umovakh staloho rozvytku» [V International Scientific Conference «Problems of economics of the enterprises in a sustainable development»], National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine, pp. 14–15.
4. Chernyshov V.V. (2011), «Suchasne rozuminnia poniattia antykryzovoho upravlinnia», Ekonomika rozvytku, vol. 1, pp. 21–24.
5. Kashuba, Ya.M. (2011), «Vybir metodiv ta pidkhodiv stratehichnoho upravlinnia rozvytkom pidpriemnytstva», Ekonomika ta derzhava, vol. 9, pp. 16-18.
6. Mozenkov, O.V. (2006), Bankrutstvo i sanatsiya pidpriemstva: teoriya i praktyka kryzovogo upravlinnia [Bankruptcy and reorganization of enterprises: the theory and practice of crisis management], KNTEU, Kyiv, Ukraine.
7. Ryzhakova, G.M. «The theoretical basis of monitoring and diagnostic systems in business management» (2013), Shlyakhy pidvyschenya efektyvnosti budivnytstva v umovah formuvanya rynkovykh vidnosyn, vol.№29/2, pp. 31-43.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Рижок Іван Михайлович, аспірант кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва й архітектури
e-mail: rzhok_ivan@mail.ua

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ:

Рижок Иван Михайлович, аспирант кафедры менеджмента в строительстве, Киевский национальный университет строительства и архитектуры
e-mail: rzhok_ivan@mail.ua

ABOUT THE AUTHOR:

Rzhok Ivan Mikhailovich, postgraduate student of the Department of management in construction, Kyiv national University of construction and architecture
e-mail: rzhok_ivan@mail.ua

УДК 338.1

ПРИНЦИПИ РИНКОВИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Самусь Г.І.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти формування і застосування принципів ринкових перетворень аграрного сектору економіки України. Метою роботи є теоретичне обґрунтування принципів аграрних перетворень, визначення необхідності їх застосування на сучасному етапі ринкових перетворень, систематизація їх за певними критеріями.

При написанні статті були використані методи аналізу і синтезу, системного підходу, метод узагальнення.

Результати роботи: розглянута сутність і систематизовані принципи ринкових перетворень аграрного сектору економіки України, доведена необхідність їх застосування на сучасному етапі трансформаційних перетворень.

Результати роботи можуть бути використані у процесі розробки державної аграрної політики, у практичній діяльності органів державного управління.

Зроблені наступні висновки: Стратегічний розвиток аграрного сектору економіки України має базуватись на таких принципах ринкових перетворень економіки України: принципах, що відображають національні інтереси при формуванні аграрної політики; принципах, що виражають ринковий розвиток аграрного сектору; принципах, що виражають зміни у відносинах власності; принципах, що виражають демократичний розвиток аграрного сектору; принципах, що виражають характер відтворення аграрного сектору в нових умовах; принципах, що виражають роль держави в розвитку аграрного сектору; принципах, що виражають соціальну спрямованість аграрних перетворень; принципах, що виражають зовнішньоекономічну спрямованість аграрного сектору. Дотримання зазначених принципів, на нашу думку, дасть

можливість забезпечити продовольчу безпеку країни, конкурентоспроможність аграрного сектору економіки України, сталий розвиток сільських територій.

Ключові слова: трансформаційні перетворення, аграрний сектор, принципи перетворень аграрного сектору, трансформація, аграрна реформа.

ПРИНЦИПЫ РЫНОЧНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Самусь А.И.

Предметом исследования есть теоретические и прикладные аспекты формирования и применения принципов рыночных преобразований аграрного сектора экономики Украины. Целью работы есть теоретическое обоснование принципов аграрных преобразований, определение необходимости их применения на современном этапе рыночных преобразований, систематизация их по определенным критериям.

При написании статьи были использованы методы анализа и синтеза, системного подхода, метод обобщения.

Результаты работы: рассмотрена сущность и систематизированы принципы рыночных преобразований аграрного сектора экономики Украины, доказана необходимость их применения на современном этапе трансформационных преобразований.

Результаты работы могут быть использованы в процессе разработки государственной аграрной политики, в практической деятельности органов государственного управления.

Сделаны следующие выводы: Стратегическое развитие аграрного сектора экономики Украины должно базироваться на таких принципах рыночных преобразований экономики Украины: принципах, отображающих национальные интересы при формировании аграрной политики; принципы, выражающих рыночное развитие аграрного сектора; принципы, выражающих изменение в отношениях собственности; принципы, выражающих демократическое развитие аграрного сектора; принципы, отображающих характер воспроизведения аграрного сектора в новых условиях; принципы, выражающих роль государства в развитии аграрного сектора; принципы, выражающих социальную направленность аграрных преобразований; принципы, выражающих внешнеэкономическую направленность аграрного сектора. Соблюдение названных принципов, по моему мнению, даст возможность обеспечить продовольственную безопасность страны, устойчивое развитие сельских территорий.

Ключевые слова: трансформационные преобразования; аграрный сектор; принципы преобразований аграрного сектора; трансформация; аграрная реформа.

THE PRINCIPLES OF MARKET REFORMS IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF ECONOMY OF UKRAINE

Samus G.I.

The subject of research is theoretical and applied aspects of formation and application of the principles of market reforms in the agricultural sector of economy of Ukraine. The aim of the work is to substantiate theoretically the principles of agricultural reforms, to determine whether it is necessary to apply them at the present stage of market reforms, to systematize them according to the certain criteria.

When writing the article there were used the method of analysis and synthesis, the method of systematic approach as well as the method of generalization.

The results of the work: considered the nature and organized the principles of market reforms in the agricultural sector of economy of Ukraine, proved the need of their application at the present stage of transformation conversions.

The results of the work can be used in the development of the state agricultural policy and in practical activities of state government bodies.

The following conclusions: strategic development of the agricultural sector of economy of Ukraine should be based on such principles of market reforms of economy of Ukraine as: the principles which reflect national interests in shaping of agricultural policy; the principles that express the market development of the agricultural sector; the principles that express the changes in property relations; the principles that express the democratic development of the agricultural sector; the principles that express the character of restoration of the agricultural sector in the new environment; the principles that express the state's role in the development of the agricultural sector; the principles that express the social orientation of agricultural reforms; the principles that express foreign orientation of the agricultural sector. Compliance with above mentioned principles, in our opinion, will give us the chance to provide food security of the country, competitiveness of the agricultural sector of economy of Ukraine, sustainable rural development.

Key words: transformation conversions, agricultural sector, the principles of reforms in the agricultural sector, transformation, agricultural reform.

Актуальність дослідження. Необхідність сучасних аграрних перетворень в Україні, соціального відродження села обумовлена переходом до ринкових відносин. Якщо ж країна розвивається ринковим шляхом, то і сільське господарство як складова частина економіки має розвиватися ринковим шляхом. До причин, які викликали необхідність проведення трансформаційних перетворень в аграрному секторі слід віднести розвиток економічної ініціативи та створення дійсного господаря на землі, необхідність підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, розв'язання продовольчої проблеми, перетворення сільського господарства у крупну експортну базу, проблема приватизації землі, створення нових форм організації сільськогосподарського виробництва, проблема ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, збереження родючості ґрунтів і захист ґрунтів від антропогенного забруднення, відродження та розбудова соціальної інфраструктури села.

Причин, що зумовили сучасний стан аграрного сектору багато, а саме: низька ефективність державного регулювання аграрного сектору, відсутність відповідної державної підтримки аграрного сектору, безсистемність аграрних трансформацій, недостатній науковий і практичний досвід переходу від адміністративно-командної економіки до ринково-регульованої економіки у світовій практиці.

Однією з важливих проблем є недотримання принципів ринкових перетворень аграрного сектору економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми реформування аграрних відносин досліджувало багато вчених, а саме: Я.Амбросов, І.Лукінов, В.Месель-Веселяк, П.Саблук, Б.Пасхавер, В.Юрчишин та інші. Проте цілий ряд проблем аграрних перетворень потребує подальших вивчень. Це зумовлено, насамперед, незавершеністю трансформаційних процесів. Серед проблем, що потребують подальшого вивчення є проблема відсутності чітко згрупованих і теоретично обґрунтованих принципів ринкових перетворень аграрного сектору.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти формування і застосування принципів ринкових перетворень аграрного сектору економіки України.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування принципів аграрних перетворень, визначення необхідності їх застосування на сучасному етапі ринкових перетворень, систематизація їх за певними критеріями.

Завдання дослідження. Завданням даного дослідження є теоретичне обґрунтування сутності принципів ринкових перетворень аграрного сектору України, проведення класифікації їх за певними критеріями. Обґрунтування необхідності застосування їх на даному етапі трансформаційних перетворень.

При написанні статті були використані методи аналізу і синтезу, системного підходу, метод узагальнення.

Постановка проблеми. Недостатній досвід трансформаційних перетворень при переході від соціалістичної системи до ринкової робить необхідним подальше вивчення теоретичних аспектів ринкових перетворень економіки України, визначення необхідності застосування принципів ринкових перетворень аграрного сектору економіки України.

Результати дослідження.

За час ринкових перетворень аграрного сектору України проведено роздержавлення земель, ліквідовано монополію держави на земельну власність, створені нові форми власності, з'явився приватний власник, здійснено грошову оцінку земель, введено платне землекористування, формується ринок земель, удосконалюється земельне законодавство.

Але проблеми, що існують в аграрному секторі доводять про необхідність здійснення ринкових перетворень з врахуванням певних принципів.

Принципи – це основні вихідні засади певного суспільного явища, що якнайактивніше виражають його зміст. Щоб правильно сформулювати принципи необхідно глибоко знати економічні закони і вміти застосовувати їх на практиці. Принципи, котрі служать керівництвом до дії, виражають потреби певного історичного етапу розвитку суспільства. Вони можуть мати силу в одних країнах і регіонах, і зовсім не враховуватися в інших. Принципи витікають із мети та змісту аграрних реформ. Метою проведення аграрних реформ є перш за все забезпечення продовольчої безпеки країни, формування конкурентоспроможного аграрного сектору, забезпечення комплексного розвитку сільської місцевості.

Отже, для реалізації мети аграрних трансформацій необхідно з'ясувати принципи, які необхідно дотримуватись в трансформаційний період. Всі принципи ринкових перетворень аграрного сектору економіки України згрупуємо за певними критеріями (табл. 1).

Таблиця 1. Класифікація принципів ринкових перетворень аграрного сектору економіки України

№ з/п	Критерії визначення принципів	Групи принципів ринкових перетворень аграрного сектору
1	національні інтереси при формуванні аграрної політики	– пріоритетності національних особливостей і інтересів при формуванні аграрної політики
2	ринковий розвиток аграрного сектору	– розвитку аграрної економіки на засадах ринку; – комерціалізації підприємства
3	зміни у відносинах власності	– утвердження приватної власності на засоби виробництва, в тому числі на землю
4	демократичний розвиток аграрного сектору	– рівноправного розвитку різних форм господарювання в аграрному секторі; – спеціалізації, кооперації та концентрації сільськогосподарського виробництва; – добровільності членів сільськогосподарських підприємств у прийнятті рішень; – економічної самостійності і відповідальності за результати діяльності
5	відтворення аграрного сектору в нових умовах	– використання енергозберігаючих технологій; – нарощування інвестиційного потенціалу; – екологізації господарської діяльності; – комплексності і системності реалізації всіх складових трансформаційних перетворень
6	роль держави в розвитку аграрного сектору	– поєднання ринкового механізму із державним регулюванням; – відповідальності держави за стан справ в аграрному секторі; – обмеження директивного планування
7	соціальна спрямованість аграрних перетворень	– спрямованості на добробут селян та їх соціальний захист
8	зовнішньоекономічна спрямованість аграрного сектору	– нарощування експортного потенціалу галузі; – відповідності вимогам СОТ

Розкриємо теоретичну сутність даних принципів та обґрунтуємо необхідність їх застосування.

Критерій 1. Принципи, що відображають національні інтереси при формуванні аграрної політики. За даним критерієм виділено принцип пріоритетності національних особливостей і інтересів при формуванні аграрної політики. Згідно даного принципу при здійсненні ринкових перетворень в Україні, ми не повинні копіювати моделі розвитку аграрного сектору інших країн, потрібно враховувати ментальність українського народу, проблему необхідності розвитку нового механізму господарювання.

Критерій 2. Принципи, що виражають ринковий розвиток аграрного сектору. За даним критерієм виділено :

– Принцип розвитку аграрної економіки на засадах ринку. Як відомо, при здійсненні централізованого планування не можливо досягнути максимальної ефективності виробництва. За часів адміністративно-командної економіки, застосовували як правило екстенсивний метод виробництва з застосуванням дедалі більшої кількості факторів виробництва, таких як праця і капітал. Звичайно цей спосіб не міг вирішити проблему розвитку аграрного сектору про що свідчить виснаженість аграрного сектору за радянських часів і підводить до необхідності ринкового розвитку аграрного сектору.

– Принцип комерціалізації підприємства. Комерціалізація як форма роздержавлення дає можливість передати функцію управління підприємцю, а за державою залишити лише функцію власника державних засобів виробництва.

Метою комерціалізації є забезпечення реальних умов для перетворення державних підприємств у вільних товаровиробників, формування раціонального конкурентного середовища, посилення трудової, господарської і підприємницької діяльності. Українська модель реформування власності в аграрному секторі на нинішньому етапі має ґрунтуватися на даному принципі. Це дасть можливість підприємствам стати реальними суб'єктами ринкових відносин. Комерціалізація створює умови для перетворення державних підприємств у повноцінних суб'єктів ринку, які самостійно визначають свою техніко-економічну, виробничу, збутову та цінову політику.

Критерій 3. Принципи, що виражають зміни у відносинах власності. За даним критерієм виділено принцип утвердження приватної власності. Право приватної власності на землю - сукупність правових норм, що визначають правові підстави і порядок набуття і реалізації громадянами України та юридичними особами України права володіти, користуватись і розпоряджатись земельною ділянкою, права і обов'язки власників земельних ділянок, об'єкти права власності на землю, гарантії захисту права приватної власності на землю, підстави і порядок припинення права власності на землю громадян та юридичних осіб [1].

В результаті трансформаційних перетворень на Україні наряду з державними підприємствами з'явилися приватні фермерські господарства, сільськогосподарські виробничі кооперативи, товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерні товариства відкритого і закритого типу, особисті селянські господарства.

Критерій 4. Принципи, що виражають демократичний розвиток аграрного сектору. За даним критерієм виділені наступні принципи:

- Принцип рівноправного розвитку різних форм господарювання в аграрному секторі. Що означає рівні (однакові) економічні умови для будь-якої господарської діяльності, незалежно від форми власності та форми господарювання в аграрному секторі. Під рівними економічними умовами маються на увазі однакові для всіх ціноутворення, оподаткування, розподіл прибутку, інвестиційна та кредитна політика, держконтракт тощо. Держава повинна гарантувати всім підприємцям, незалежно від обраних форм підприємницької діяльності, рівні права і створювати рівні можливості для доступу до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів. Але можуть бути передбачені певні пільги за деякими умовами

- Принцип спеціалізації, кооперації та концентрації сільськогосподарського виробництва. Спеціалізація сільськогосподарського виробництва передбачає розвиток однієї або кількох галузей у виробництві товарної продукції в окремих підприємствах і регіонах. Розвиток цих галузей визначає виробничий напрям господарства. Спеціалізація розвивається на основі досягнень науково-технічного прогресу і звідси є нескінченною. К.Маркс характеризував спеціалізацію так: «... разделение труда наряду с экономической областью охватывает все другие сферы общества и везде закладывает основу... узкого профессионализма и специализации...» [2].

Спеціалізація веде до покращення результатів праці, виділенню нових галузей і виробництв аграрного сектору, покращує економічну ефективність.

Концентрація сільськогосподарського виробництва – це процес зосередження засобів виробництва, земельних і трудових ресурсів з метою збільшення виходу продукції на підприємствах і об'єднаннях. Вона підвищує ефективність господарювання. В аграрному секторі здійснюється в двох формах: нагромадження і централізації виробництва. Нагромадження забезпечує розширене відтворення і посилює концентрацію виробництва. З розвитком господарств зростають розміри їхніх основних і оборотних фондів, що є головною передумовою концентрації сільськогосподарського виробництва. З концентрацією пов'язані розміри сільськогосподарських підприємств, від яких залежить ефективність. В працях багатьох вчених неодноразово зазначались переваги великих форм господарювання.

Кооперування - це об'єднання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів сільськогосподарських підприємств для організації спільного виробництва окремих видів продукції. Кооперування в аграрному секторі дає можливість підвищити ефективність виробництва.

- Принцип добровільності членів сільськогосподарських підприємств у прийнятті рішень про трансформаційні перетворення, терміни проведення заходів, вибір форм господарювання та інше.

- Принцип економічної самостійності і відповідальності за результати діяльності. Економічна самостійність полягає у наявності у підприємців права на власність, права на самостійний вибір форми власності та форми господарювання, на самостійне планування своєї фінансово-господарської діяльності, вільне розпорядження прибутком, самостійний вибір ресурсів, постачальників та споживачів виробленої продукції, встановлення різних форм, систем і, головне, розмірів оплати праці.

Економічна відповідальність полягає у відповідальності підприємця своїм майном за результати господарювання: продукцією (послугами), які підлягають реалізації на ринку, та прибутком, який залишається у розпорядженні підприємця після внесення платежів, встановлених законодавством. Невиконання договірних зобов'язань за строками та якістю повинне покриватися штрафними санкціями, які включатимуть не лише прями збитки, а й вигоду, що упущена. За завдані шкоди і збиток підприємець несе майнову та інші види відповідальності, встановлені законом.

Критерій 5. Принципи, що виражають характер відтворення аграрного сектору в нових умовах. За даним критерієм виділені наступні принципи:

- Принцип використання енергозберігаючих технологій. Для аграрної галузі частка енергоресурсів у собівартості продукції завжди була тим чинником, що значною мірою впливає на результати роботи в галузі. Проблема зменшення енергетичної складової собівартості продукції сільського господарства знаходиться під особливою увагою Президента України, Уряду, профільних міністерств, місцевих органів виконавчої влади та самих сільськогосподарських товаровиробників. Адже це з одного боку питання стабільності розвитку економіки та ефективності діяльності підприємств, а з іншого – питання насичення споживчого ринку необхідною продукцією, питання продовольчої безпеки держави.

- Принцип нарощування інвестиційного потенціалу, полягає в сприянні державі вкладення інвестицій в аграрний сектор. Іноземні інвестиції у вітчизняне сільське господарство не йдуть через незадовільний інвестиційний клімат і непередбачувану державну політику, а також підвищену ризикованість аграрного виробництва. Це негативно впливає на продуктивність галузі. На думку О.Шубравської, саме держава повинна взяти на себе повне забезпечення фінансування фундаментальних досліджень у сфері агроінновацій, це підтверджується і світовим досвідом. Звичайно триваюча економічна криза негативно позначається на фінансуванні наукових досліджень, тому для більшості вітчизняних сільськогосподарських виробників інноваційні методи є маловідомими і практично недоступними [3, с.29].

Важливим є питання забезпечення правової бази формування сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату в аграрному секторі. Крім того, сучасна система інвестування вже не відзначається тією директивністю, як за часів перебудови, вона більш ліберальна. Але інвестиційні процеси в сільському господарстві не повністю відповідають вимогам ринкової економіки, а саме: недосконалий механізм інвестування сприяє монопольному положенню комерційних банків, недостатня державна підтримка сільського господарства, збиткова діяльність багатьох сільськогосподарських підприємств не забезпечує повернення отриманих інвестицій [4, с.140].

- Принцип екологізації господарської діяльності. Екологізація - процес неухильного і послідовного впровадження систем технологічних, управлінських та інших рішень, що дають змогу підвищувати ефективність використання природних ресурсів з одночасним збереженням або поліпшенням природного середовища (або взагалі життя) на локальному, регіональному та глобальному рівнях. Дотримання даного принципу дасть можливість досягнути продовольчо-екологічну безпеку держави, її незалежність. Екологізацію сільськогосподарського виробництва необхідно здійснювати на базі використання інноваційного потенціалу аграрного сектора. Створення екологічно чистої сільськогосподарської продукції забезпечить конкурентоспроможність аграрної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках. Отже, принцип екологізації аграрного виробництва в теоретичному розумінні передбачає первинний початок формування екологоорієнтованого світогляду, організації виробничого процесу відповідно до законів функціонування і розвитку природи і суспільства, внутрішні переконання всіх суб'єктів економічних відносин, що визначають норми і правила їх виробничої і господарської діяльності, управлінський вплив на процес екологоорієнтованого функціонування аграрного сектора економіки.

- Принцип комплексності і системності реалізації всіх складових трансформаційних перетворень. Комплексність передбачає взаємопов'язаність складових реформування аграрних відносин. Комплексний розвиток означає пропорційність, зрівноваженість міжгалузеву та внутрішньогалузеву збалансованість виробництва.

Системність - різноманіття зв'язків усередині складного об'єкта об'єднується в одну теоретичну схему, в основі якої лежить єдність і взаємозв'язок цілей. Системність, комплексність реалізації виражаються, в єдності економічного і соціального.

Системність, комплексність реалізації виражають, в органічному сприйнятті об'єктів аналізу - як економічних, соціальних та екологічних.

Критерій 6. Принципи, що виражають роль держави в розвитку аграрного сектору. За даним критерієм виділені наступні принципи:

- Принцип поєднання ринкового механізму із державним регулюванням. Думка про те що, сільські трудівники завжди самі можуть визначити найефективніші організаційно-економічні форми господарювання, є хибною. Без втручання держави, створення чіткого механізму регулювання, результати функціонування будь-якої форми власності та господарювання будуть незначними. Наприклад, висока урожайність зернових фермерського господарства ще зовсім не означає отримання ним високих доходів, якщо не буде досягнуто паритету цін між продукцією сільського господарства і промисловими товарами, які споживає фермерське господарство. Практика господарювання розвинутих країн засвідчує, що найбільша ефективність певної форми господарювання досягається за умов поєднання реальної власності на землю та вироблений продукт і державного регулювання соціально-економічними процесами на селі [5].

- Принцип відповідальності держави за стан справ в аграрному секторі полягає в тому, що держава повинна контролювати, управляти, сприяти розвитку аграрного сектору. Особливо важлива державна підтримка в умовах трансформаційної економіки з метою створення сприятливих організаційних і економічних умов.

- Принцип обмеження директивного планування. За часів Радянського Союзу в аграрному секторі було наявне директивне планування, головними важелями такого планування є бюджетне фінансування, ліміти капітальних вкладень, фонди на матеріально-технічні ресурси та державне замовлення.

В умовах ринкової економіки за багатогранності форм власності елементи директивного планування зберігаються в державному секторі. Перехід від директивного планування до інших його форм насамперед передбачає усунення суперечностей між органами зі створення планових документів та їх виконавцями. Плани розробляються безпосередньо виконавцями, а не директивно доводяться у вигляді завдань. Така методологія планування можлива лише при ефективному функціонуванні суто ринкових складових економіки вільної конкуренції.

Критерій 7. Принципи, що виражають соціальну спрямованість аграрних перетворень. За даним критерієм виділено наступний принцип:

- Принцип спрямованості на добробут селян та їх соціальний захист. Згідно даного принципу всі міроприємства в аграрному секторі повинні мати соціальну спрямованість, припинення негативних соціальних процесів на селі повинно стати першочерговим. Необхідно досягнути позитивні зрушення в життєдіяльності сільського населення, надавши їм необхідний соціальний захист.

Критерій 8. Принципи, що виражають зовнішньоекономічну спрямованість аграрного сектору.

- Принцип нарощування експортного потенціалу галузі. Проблема формування, розвитку та нарощування експортного потенціалу є особливо актуальною для країни з перехідною економікою, де недостатньо розвинені правові та економічні механізми його формування, недостатньо використовуються методи державної підтримки експорту, розробки, реалізації та оцінювання ефективності програм розвитку експортної діяльності з метою нарощування експортного потенціалу аграрного сектору економіки країни необхідно на державному рівні забезпечити державну підтримку експорту конкурентоспроможної на зовнішніх ринках продукції, здешевлення процедури оформлення експорту; гармонізацію системи стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, правил санітарного, ветеринарного та фітосанітарного контролю з міжнародними стандартами та вимогами; створення об'єднань експортерів, координацію їхньої діяльності на зовнішніх ринках з метою ефективного використання кон'юнктури та дотримання правил конкуренції; поліпшення рівня оснащення лабораторій з визначення якості та безпеки продукції, їхню акредитацію у міжнародній системі; удосконалення транспортної та портової інфраструктури, її модернізацію та підвищення пропускну здатності; розширення участі вітчизняних виробників у міжнародних виставках та ярмарках [6].

- Принцип відповідності вимогам СОТ. Країни, що приєднуються до СОТ, відповідно до Угоди СОТ про сільське господарство беруть на себе певні зобов'язання щодо державної підтримки сільського господарства; доступу на ринок сільськогосподарських і продовольчих товарів; санітарних і фітосанітарних заходів, експортної конкуренції в сільськогосподарській і продовольчій торгівлі. Згідно з домовленостями, Україна не має зобов'язань перед СОТ по скороченню державної підтримки, є лише зобов'язання не перевищувати її річний рівень. Сукупний вимір державної підтримки (СВП) сільського господарства України не повинен перевищувати 3 млрд. 43 млн. грн. Крім того, додатково Україна може кожен рік витратити до 5% від річної вартості виробництва валової продукції сільського господарства. Україна може витратити непродуктову підтримку у розмірі 3 млрд. 51 млн. грн., яка менша, ніж 5% від вартості валової продукції сільського господарства та 2 млрд. 424 млн. грн. у вигляді «зелених програм» підтримки сільськогосподарських виробників. Як і всі країни-члени СОТ, Україна не матиме обмежень на «зелені» програми внутрішньої підтримки сільського господарства, вплив яких на торгівлю відсутній або мінімальний, за умови, що ці програми відповідають умовам, визначеним в Угоді СОТ про сільське господарство. Бюджетне фінансування програм «зеленої скриньки» може бути збільшено Україною, тому що воно не обмежується з боку СОТ, - на видатки на створення інфраструктури, консалтинг, маркетингові послуги, охорону навколишнього середовища, навчання, інспектування продукції, розбудову сучасної системи технічних стандартів, прискорення роботи по їх гармонізації з міжнародними та європейськими [7].

Наслідки членства України в СОТ для аграрного сектору економіки можна розглядати з точки зору переваг та недоліків. Серед позитивних моментів слід зазначити: збільшення експортного потенціалу внаслідок лібералізації режиму доступу до зовнішніх ринків, поліпшення умов торгівлі; набуття офіційного статусу переговорного процесу зі створення зони вільної торгівлі з ЄС; модернізація та розвиток інфраструктури сільського господарства через зважену бюджетну політику; пришвидшення структурних реформ в аграрному секторі, збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій; розширення асортименту продукції АПК, підвищення її якості, зниження ціни; зростання зовнішньоторговельного обороту, внутрішнього виробництва, зайнятості; підвищення показників соціально-економічного розвитку економіки України. Але існують і негативні наслідки членства України у СОТ не тільки для агропромислового комплексу, а й для економіки держави, зокрема: зростання рівня відкритості українського ринку сільськогосподарської продукції перед імпортом; зниження надходжень в бюджет від імпортичних мит та інше [8].

Висновки. Стратегічний розвиток аграрного сектору економіки України має базуватись на таких принципах ринкових перетворень економіки України: принципах, що відображають національні інтереси при формуванні аграрної політики; принципах, що виражають ринковий розвиток аграрного сектору; принципах, що виражають зміни у відносинах власності; принципах, що виражають демократичний розвиток аграрного сектору; принципах, що виражають характер відтворення аграрного сектору в нових умовах; принципах, що виражають роль держави в розвитку аграрного сектору; принципах, що виражають соціальну спрямованість аграрних перетворень; принципах, що виражають зовнішньоекономічну спрямованість аграрного сектору. Дотримання зазначених принципів, на нашу думку, дасть можливість забезпечити продовольчу безпеку країни, конкурентоспроможність аграрного сектору економіки України, сталі розвиток сільських територій.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України №2678 від 25 жовтня 2001 року редакція від 01.07.2014 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://code.leschishin.org/>
2. Маркс К., Капитал – М.Партиздат ЦК ВКП(б), 1936. –Т.1. – Кн.1. – 701 с.
3. Шубравська О.В. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки України: теоретико-методологічний аспект/ О.В. Шубравська // Економіка України. – 2012. – №1. – С.27-36
4. Однорог М.А. Інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств і тенденції його подальшого розвитку / М.А. Однорог // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №11(89). –С.137-144
5. Оніщенко О. Формування нової організаційної структури аграрних підприємств / О.Оніщенко // Український журнал «Економіст». – 1999. – №1. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/>
6. Мулик І.І. Нарощування експортного потенціалу аграрного сектору/ І.І. Мулик // Проблеми формування нової економіки XXI століття: матеріали між нар.і наук.-практ. конф., 19 грудня 2008р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.confcontact.com/>
7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Державна підтримка українського експорту. Інформація щодо зобов'язань України, взятих у процесі вступу до СОТ. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/wto/ukr/982.html>
8. Ключко В. М., Мерчанський В. В. Значення вступу України до СОТ для агропромислового комплексу / В. М. Ключко, В. В. Мерчанський // Економічний простір. - 2009. - № 22. - С. 13-21.

References

1. Zemelnyi kodeks Ukrainy №2678 vid 25 zhovtnia 2001 roku redaktsia vid 01.07.2014 roku. : <http://code.leschishin.org/>
2. Marks K. Kapital M. Partizdat TsK VKP(b), 1936. T.1. Kn.1. 701 s.
3. Shubravskaya O.V. Innovatsiynnyi rozvytok ahrarnogo sektora ekonomiky Ukrainy: teoretyko-metodolohichniy aspekt // Ekonomika Ukrainy. 2012. №1. С.27-36
4. Odnoroh M.A. Investytsiine zabezpechennia silskohospodarskykh pidpryemstv i tendentsii yoho podalshoho rozvytku // Aktualni problemy ekonomiky. 2008. №11(89). С.137-144
5. Onicshenko O. Formuvannia novoi orhanizatsiinoi struktury ahrarnykh pidpryemstv // Ukrainyky zhurnal «Economist». 1999. №1 : <http://ua-ekonomist.com/139-oleksy-onischenko-formuvannya-novoyi-organizatsiynoyi-struktury-agrarnogo-sektora-ukrayiny-1999.html>
6. Mulyk I.I. Narocshuvannya ekspertnoho potentsialu ahrarnoho sektoru // Problemy formirovania novoi ekonomiki XXI veka : mezhdunarodnaia nauchno-prakticheskaya konferentsiya, 19 dekabria 2008 g. : <http://www.confcontact.com/>
7. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. Derzhavna pidtrymka ukrainskoho eksporty. Informatsia cshodo zavoviazan Ukrainy, vzatykh u protsesi vstupu do SOT. : <http://www.ukrexport.gov.ua/>
8. Klochko V.M., Merchanskyi V.V. Znachennia vstupu Ukrainy do SOT dlia ahropromyslovoho kompleksey // Ekonomichniy prostir. 2009. № 22. С. 13-21

ДАНІ ПРО АВТОРА

Самусь Ганна Іванівна, викладач кафедри економіки і управління
 Конотопський інститут Сумський державний університет
 Пр. Миру, 24, м. Конотоп, 41600, Україна
 e-mail: samus_anna@mail.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Самусь Анна Ивановна, преподаватель кафедры экономики и менеджмента
 Конотопского института Сумского государственного университета
 пр. Мира, 24, г. Конотоп 41600, Украина
 e-mail: samus_anna@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Samus Ganna Ivanivna, lecturer of the department of Economics and Management
 Konotop institute of Sumy State University
 24, Myr str., Konotop, 04073, Ukraine
 e-mail: samus_anna@mail.ru

УДК 69.003

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фесун А.С.

Предметом роботи є сукупність теоретичних і методичних засад диверсифікації інструментарію формування інвестиційних ресурсів будівельних підприємств. Метою роботи є поглиблення теоретико-методологічних засад щодо раціональної інвестиційної діяльності будівельних підприємств і її фінансування в сучасних трансформаційних умовах господарювання. Методологія проведення роботи. Методологічною основою роботи є діалектичний метод пізнання та системний підхід, які дають змогу комплексно дослідити інструменти формування інвестиційних ресурсів, оцінити їх стан і перспективи, виявити організаційно-методичні особливості розробки й реалізації інвестиційної стратегії будівельного підприємств. Теоретичні розробки базуються на загальнонаукових методах (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, порівняння), які використано в процесі дослідження наукової проблематики з питань інвестиційного процесу та джерел фінансових ресурсів. Результати роботи. На сучасному етапі – за стагнуючої економіки, будівельні підприємства мають дуже обмежену можливість для самофінансування, так як у більшості своїй є збитковими або малоприбутковими. Тому будівельні підприємства дедалі більше потребують диверсифікації інструментарію формування інвестиційних ресурсів. Пороте відсутність гнучкого виробничо-фінансового механізму їх використання поряд з низьким рівнем ліквідності частини будівельних підприємств створюють значні перешкоди розвитку інвестиційної діяльності в будівництві. Структура джерел фінансування інвестиційної діяльності,